

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De S. Albino Andegauensi episcopo & confessore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

VITA S. ALBINI, AN-

DEGAUENSIS EPISCOPI ET CON-

FESSORIS, EDITA A FORTVNATO PRE-

sbytero: Meminit huius vitæ S. Gregorius Turonensis

Cap. 96. De Gloria Confessorum.

PROLOGVS.

MEMINI, vir Apostolice, cum ad urbem, quam Christo præfulse regitis, vestris me presentaturus obtutibus occur-

S. Albini vi-
ta immar-
cescibilibus
flore meri-
tis.

rissim, inter reliqua maturitatis consulta, quæ sensu diuite torrentis more mihi visus es inundare, etiam de sacratissimo viro Domino Albino antistite vos fecisse tenuiter mentionem. Sicut enim eius vita immarcescibilibus meritis florere probatur, cælestibus impressa libellis, ad ædificationem etiam plebis, humanis etiam fixa mandastis vt conderetur in chartis: duplici beneficio populis cõsulturi, dum & in illo tenerent admiranda, quæ colerent, & in se respicerent, quod vnusquisque sagaciter emendaret: id est, dum apud vnum tot prædicanda cognoscerent, apud se refecare sua singuli non differrent: quatenus tam vnica beati viri relatio, me dela publica fieret audientium. Intelligens verò velociter fugientes à seculo memoria subripi, timeo de vita sanctissimi negligenter aliqua citò lapsura literis alligare: nec facile rursus in animum recipi, si semel inciperet, obliuione temporis inuadente, subduci: cuius rei impulsor quidam, mandata vestre beatitudinis exequens, à me, quod annuerem, flagitauit, illud adiciens, vt quæ ipse de gestis sancti viri iuxta fidem compererat, ego, ipso insinuante, indubitabiliter propalarem: in hoc magis querimoniarum molem conficiens, eò quòd quæ prædictus vir occultè quidem, sed digna relatu gesserat pro veritatis indagine, sed nec ad eius singula meruit peruenire, & aliqua se de cognitis memorauerit oblitum esse. In his autem, quæ meminit, sine ambiguitate suo testimonio populum nobis attulit assentantem, cum certè de eius præteritis dubitare non liceat, qui operatur in singulis quotidie clariora. Congratulatus verò relaturò, eò quòd vestris nutrimentis talis vir adoleuerit, qui iniunctam sibi rem tam strenuè peroraret, & de proprio aliquid causa venustatis nec incompetenter offerret: immò, si velit ipse, per se quod aliundè poposcerat, explicaret. Siquidem quicquid de illo dicitur, vestris hoc præconijs reputatur: quoniam est meritum magistri, laus discipuli, & in ministri solertia sunt pontificis ornamenta. Quod cum ego, mea exiguitatis conscius, attingere trepidarem, reuerà qui nouerim hoc debere committi exertis ingenio, facundis eloquio, deuotis officio, probatis stylo: qui sunt sensu diuites, linguæ rota torrentes, famulatu celeres, carmine coruscantes, cum ante peritiam vestram ipsa Ciceronis, vt suspicor, cloquia current vix secura, & cui apud Cæsarem Romæ liberè licuit vti, Aquitanico iudice in Gallia forsitan formidaret. Quid ergò à me, infra doctorum vestigia latitante, res alta requiritur, quem ad scribendi seriem nec natura profluum, nec literatura facundum, nec ipse vsquequaquè vsus reddit expeditum: cum etsi voto traherer, rei magnitudine deterrerer: quia radiantem vitam si pigri relatoris impar lingua prædicat, obsoletat: & quod illuminare debuit, hoc nube sermonis abscondit: vbi ageretur rectius, si quæ ab alijs poscitis, ederetis. Vndè certus intelligo, non vos huiusmodi quopiam indigere, sed vt de peregrinis nostra vobis aliquid *sartaria non negaret, & velut

S. Albini ge-
sta fideliter
conscripta.

Modestia
Authoris.

for. * cistar-
tia, aut si-
starchia

MARTIVS.
VITA S. ALBINI.

I. MARTII.

Patria S.
Albini.

Petit mona-
steriū, reli-
ctis paren-
tibus.

Catalogus
virtutum
eius.

Imber im-
portunus,
omnibus ma-
defactis, Al-
bini domi-
cilium non
attingit.

Fit abbas.

Creatur An-
degauenfis
episcopus.

Nora vim
S. Crucis.

Religiosorum vita virorum quantum est meritis clarior, tan-
tum voce celebrior populorum: quia dum illi vniuersis be-
neficia tribuunt, in suam laudem linguas excitant singulo-
rum. Igitur beatissimus Albinus Veneticæ regionis, Oceani
Britannici quæ est confinis, indigena, non exiguis parenti-
bus oriundus, immò digni germinis dignissima proles emer-
gens, decus, quod sumpsit ex genere, felicitas vita meritis am-
pliauit: dum in illo & quod glorificaret, Christus elegit: &
quod vniuersus veneretur mundus, effulit. Qui inter ipsa
nouella iuuentutis exordia tanto fidei seruore flagrauit, vt
parentes, ad quorum desideria solet infantia recurrere festi-
nanter, pro charitate Christi magis iste voluntariè reliquisset, & velut hostes animæ
carnales affectus effugeret, credens sibi sufficere, si omnem delectationem in solo cae-
lesti patre plantaret. Mox autem in Cincillacensi monasterio tanta animi humilitate
Domino placiturus se subdidit, vt salua morum honestate, nihil sibi de ingenuitatis
priuilegio vendicaret: vbi quem origo liberum genuit, famulum voluntas addixit: in-
telligens magis esse laudabile, vt amore Christi nobilitas inclinaret, quod erat, quàm
fastidiret, quod non erat. Proficiebat denique in eo exercitationis quotidiana pro ces-
sus, ita vltra se semper ascenden-
dens, vt meritis non solum reliquos vinceret, sed edomito
corpore, de seipso potius triumpharet. Quis enim expediet, quàm fuerit in ieiuniorum
parcitate præcipuus, in vigiliarum delectatione propensus, in orationis assiduitate lau-
dabilis, in miserationis opere singularis: vt & hostem, qui sibi repugnabat, extingueret,
& vnde se solus affligeret, cunctis spe maxima subueniret? Erat enim ad obediendum
paruulus, ad vitia calcanda maturus: ita vt in ipso iuuentutis tyrociniò iam senectutis
esset exemplum, hoc solum habens cum homine commune, quod natus est: cæterum
totum voluit esse Christi, quod vixit: non oculum voluptati, non aurem ludibrio, non
animum accommodans leuitati, semper se regens ancora grauitatis. Talem itaque se
intra monasterij septa tractauit, vt si quãdò processit in publicum, esset infra carcerem
sui cordis semper inclusus: nec aliud extra se adspiciendum prætulit, quàm Christum,
quem in pectore fidelis portator baiulauit.

His igitur studijs occupatus, in tantam vitæ claritatem peruénit, vt eius deuorum
seruitium mundo Dominus per miracula testaretur. Denique cum adhuc puerulus
per pagum in Abbatis sui proficisceretur obsequium, applicante eo apud quandam
locum, tanta eum detinuit violentia tempestatis, tantumque se pluuiæ imber effu-
dit, vt ipsam domum nec sua tecta defendèrent. Cum ergo pro magnitudine pluuiæ
casa pro campo constaret, madefactis omnibus, qui eodem tenebantur hospitiò, so-
lum beatum Albinum tunc imber tangere expauit: quia vbi flammam fidei sensit, nè
iniuriam faceret, se gutta detorsit. Quo comperto, conscientia sanctitatis, quæ celaba-
tur annis, innotuit meritis, eò quòd in flore adolescentiæ virtutis odor fragraret. De-
hinc caelestibus donis cum ætate crescentibus, annorum circiter triginta & quinque,
monasterij rector & pius pastor eligitur: quippe qui suo splendore ad se traxerat digni-
tatem. Interea sub magistri censure, congregationis disciplina vernabat, vbi seueritate
districta, licentia peccandi perierat. Feruebat autem pietatis intuitus, exultabat psal-
lendi concentus, coruscabat inter fratres obedienciæ radius, præcallebatque sanctæ
charitatis ornatus: quia sicut erat ad vitia eradicanda sollicitus, ita ad inserenda dona
caelestia circumspectus. In quo Abbatis officio per viginti & quinque annos congrega-
tionem sibi commissam feliciter gubernauit. Et quia tanti meriti fama sepulta non la-
tuit, sed felicibus pennis cuncta peruolans occupauit, contigit Andegauum ciuitatem
pastoris gubernatione nudari. Tunc ab vniuersitate populi, sed humilitatis studio ipso
resistente, ad pontificalem gradum, duce Christo, concorditer eligitur. Qui honorem
sacerdotij debitum consecutus, ita se in alimonijs pauperum, in defensione ciuium, in
visitatione languentium, in redemptione præbuit captiuorum, vt beata vnus actio,
generale fieret saluamentum: quibus ex studijs caelestes in eo fructificauère virtutes.
Igitur in ciuitate Andegaua cum ei quædam mulier, Grata nomine, sed debilitate con-
tractæ manûs ingrata, neruis stupefcentibus occurrisset, signum crucis super infirmam
edxteram fecit. Hinc præmortuæ palmæ prius se viuax tepor infudit. Item sequenti die
in ipso

in ipso loco, ut ab eo signaretur, se obtulit. Quo factò, cœperunt venæ suos excursus agnoscere. Tertia verò die, ubi super illam sigillum crucis impressit, statim se arentium digitorum fila laxarunt: & recepto ministerio, mulier in Christi nomine rediuiua dextera se signauit.

Quadam vice cum ad vicum Geginam præteriens accessisset, adolescentem Malabandum nomine, amisso vitæ reperit iam munere. Audiens autem à parentibus extremam filij mortem deplorari, occurrit, & ut mortuum viuum erigeret, se in oratione prosternit. Quo incumbens, diutius orauit: & dum palleceret iacens sacerdos in pulnere, animæ viuacitas rubescere in corpore, donèc pulsato cælo, patefactoque tartaro, iuuenis reuocaretur à funere, sacerdos à prece. Deindè cum Asiaticum monasterium paterna sollicitudine visitasset, quidam ut ei succurreret, iam fide illuminatus, cæcus exclamabat. Qui ut sanctæ crucis medicamentum imposuit, tam fuit illi lumen cito recipere, quàm quæsisse. Item Andegauis cum quidam Maurilio clausis oculis lumen sibi restitui postularer, tunc pontifex se ad nota arma conuertens, mox ut signum venerabile super palpebras eius extendit, velut balista fortissima penetratis tenebris crux post se cæco lumen inuexit. Item cum Marcellinus, circiter decem annos transiens in nubilo cæcitatatis, tractus ad beatum pontificem peruenisset, ubi signum adorandæ crucis super oculos eius ipse extendit, statim erumpente sanguine, effugatisque tenebris, lux intrauit.

Illud etiam nobis est factum memorabile recensendum. Cum illustris Aetherea, iussione regia persequente, in Dullacensi villa militum custodia teneretur obfessa, tunc oui periclitanti succurrente sancto pastore, solus, ut à nullo cognosceretur, ad ipsam ingreditur. Quo viso, amplectens eius vestigia, lugens mulier inhærebat. Tunc infelicis custodis infana procacitas, dum vult eam quasi lupus à veste pastoris euellere, iniuriam vir sanctus excepit. Tunc insufflauit in eius faciem, & temerator sacerdotis, celeri morte multatus est. Hinc terrore urgente, reliqui reuerentiam habere pontifici, & vnius poena fecit alios immunes à culpa. Nec prius à muliere discessit, quàm dato regi præcio ipse eam liberaret: sicque vno momento, & salus fuit supplici, & mors extitit præsumptori. Nec id quidem omittendū est, quod tradi memoriæ sit votiuum. In vicum, cuius vocabulum est Albinia, piæ deuotionis studio sanctus pater accessit. Vbi dum quidam cæcus ab eo opem misericordiæ postularer, cœpit idem, qua dudum captus fuerat, infestatione dæmonij, corporis vexatione torqueri. Tunc in orationem, cui semper animi sancta intentione vacabat, corpus etiam prostrauit, captumque lumen pristinum reddidit oculis, & pestem immundi spiritus effugauit. O ineffabilis gratia pietatis: à qua dum substantia sola quæritur, triplex remedium obtineretur: Victu viuauit egenum, munerauit visi cæcatum, reddidit liberrati captiuum.

Itemque occurrente eo regi Childeberto Parisijs, nunciatur pontifici, regem venationis causa de ciuitate in crastino esse discessurum, mandatque, se dignum duceret expectandum. Sed quia beatum Albinum corporalis infirmitas præpediuit, ad eius præsentiam prædictus rex occurrere maturauit: qui donèc per illam viam, quæ ad sacerdotem ducebat, incescit, feliciter properauit. Cum verò in quoddam triuium peruenisset, velletque alibi deuiare, equus eius acsi metallum fusile, gressum mouere nõ valuit. Suspicias igitur rex, culpam equi magis esse quàm causam, alterum sibi fecit sterni. Quem dum per ipsum iter gradi compelleret, acsi muro impediente, cæsus ire non valuit. Intelligens igitur nihil profecisse, mutasse vehiculum, nisi mutaret & cursum, cœpit ab equo discere, quòd homo peccaret, & humanus intellectus haberet, quod pecus corrigeret: deflectensque eum in viam, quæ ad sacerdotem ducebat, ea cœpit alacritate discurrere, acsi creptus de fouea, campi mollis planitiem recepisset.

Est operæ precium, de quodam cadauere rem viuam proferre. Cum ad ciuitatem Venetensem ipse vir apostolicus accessisset, vno de obsequentibus iam conuerso adolescentulo, quem pro morum qualitate peculiariùs diligebat, in loco defuncto atque sepulto, post annum eius corpusculum psallendo ad propria reuocabat. Tunc remouente eo pro causa, voluerunt seruientes prius corpus mouere, quàm sacerdos occurreret: sed tanto pondere fit grauatum, ut antea potuissent gigantæa membra prensare, quàm puerile corpus sufferre, dum adhuc cadauer insepultum, crederetur iam marmore premi, nec equi gressum poterant promouere, acsi puluis eius de se vincula eis generasset, donèc antistes rediens oratione solueret, quos tacente voce confixit. Hoc iterum non minùs est prædicandum miraculum, cum in Cincillacensi monaste-

Adolescentem mortuum excitat.

Cæcos tres illuminat S. crucis signo

Liberat illustrem forminam.

Cæcus dæmoniacus curatur.

Vide miraculum.

Corpus extinctum, locomoueri non potest

rio Gennomerus monachus esset oculorum luce priuatus, & annosa tempora vna essent nocte cecitatis transcurfa, petijt sibi à viro sanctissimo fieri crucis signaculum. Quo facto, luminis vitalis splendor intrauit, & fugatis tenebris, sol peregrinus illuxit. Est & hoc inter reliqua venerabile documentum: Cùm in ciuitate Andegaua turris portæ coherens, damnatis carcer esset effecta, prætereunte beato Albino, fiebat insolentia de vocibus inclusorum. Tunc ad iudicem prelator accedit, vt eos pietatis causa de custodia relaxaret. Quod cùm ille aure surda differret, mox pontifex ad Deum se fida petitione conuertens, tam familiari voce suggestit, vt in loco, quo orationem sanctus effudit, miræ magnitudinis saxeus quadrus exiliens, portæ aditus fieret carceratis: quia ante eius precem, soliditatem suam lapis seruare non potuit. Hinc egressi quasi de sepulcro viuentes, in basilica sancti Maurilonis domino Albino gratias referentes, se ad vestigia eius prostrauerunt, eò quòd suspectos de funere, redire fecerat ad salutem.

Precibus ad Deum fufis aperit carcerem.

Signo Crucis pellit dæmonem.

Item dum quædam mulier, arrepta à maligno spiritu, se beatissimo viro Albino vociferans & ciulans præsentasset, mox aduersarius ipse supra eius oculum in similitudinem vesicæ sanguineæ se collegit. Tunc pontifex faciens signum sanctæ crucis, increpauit, dicens: Inimice, oculum quem non dedisti, nec possis auferre. Mox de collectione ipsa, in phlebotomia similitudinem, subtiliter sanguis erupit. Quo fluente, sine latione oculi, immundus hostis euauit, & puella incolumis, imperate signo crucis, euasit. Sed & hoc magnanimitatis exemplum opportunè ducitur explicandum, quòd pro Dei negocio apud eum non fuerit vlla regum potentumque personalis acceptio. Denique ad cumulum cælestis gratiæ conquirendum, incestarum nuptiarum execrabilis copulationis iura condemnans, beati Iohannis irreprehensibilis imitator, quanta sustinuerit, nullus dignè poterit explicare. Siquidem martyr effici concupiuit, si non defuisset dextera percussoris. Sed proculdubio palmam martyrij meruit, qui voti desideria non abscondit. Vnde præter labores reliquos, etiam per synodos, pro ipsa causa sæpius excitatus, excurrens, ad postremum quamplurimum episcoporum iniunctione, vt excommunicatas à se personas absolueret, vi fratrum coactus est. Et cùm rogaretur, vt eulogias, quas reliqui antistites, ad personam communionis suspensam dirigentes, benedixerant, vt & ipse signaret, ait ad sacerdotale concilium: Etsi ad imperium vestrum ego signare compellor, dum vos causam Dei recusatis defendere, ipse potens est vindicare. Quo facto, antequam eulogias excommunicata persona susciperet, expirauit: & priusquam portitor perueniret, sermo sacerdotis obtinuit. Qui etià ad beatum Cæsarium Arelatensem præfulem, pro eadem causa consulturus occurrit.

De translatione sacri corporis eius.

Sed quia eius singula non valemus retexere facta, sufficiat de plurimis vel pauca dixisse. Illud quoque beatissimi testimonium, viuētis post obitum, necessarium credimus præ cæteris explicandum. Quia licet teneretur clausum corpus eius in tumulo, attrahentibus & incertis quid agerent, curis popularibus se virtus beatissimi viri mediatrix interfecit. Nam expectantibus omnibus & nihil deliberantibus, repente nutu diuino discisso pariete cellula, qui erat ad pedes eius, à parte orientali tres lapides decidunt, scilicet dato signo, per qualem locum se iuberet educi posse. Interea facto aditu, dum centus psallentium ad sanctum sepulcrum progreditur, in loco, per quem est eductus, palam tres paralytici, iam diu desperati, redditi sunt sanitati, ac nerui præmortui, viuificari didicerunt meritis Dei viri sepulti. Statimque duo cæci sunt pariter illuminati, tandem aliquando sumentes lumina diei ab umbra defuncti: nimirum agnoscens eius adminiculo se posse lumen consequi, cuius virtute paries potuisset fenestri. His & consequentibus infinitis miraculis, etsi summi pontificis membra recubant in sepulcris, attamen per creatoris gratiam in æterna secula viuunt merita confessoris. Hic itaque cælesti dono venerandis floribus adornatus, viginti annis & sex mensibus pontificalem apicem Ecclesiastica regulariter censura gubernas, vitæ autem octogesimo anno illud propheticum in potentatibus beatitudinis culmine feliciter explens, animam Deo charissimam, ereptam de seculo, mansuram cum Christo, angelis plaudentibus Calendis Martij emisit ad calos, præstante Domino nostro Iesu Christo, cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

Pfal. 89.

Item 2. cæci

Libet his adiungere caput 96. eius libri, quem Gregorius Turonensis scripsit De Gloria

DE S. SVVIBERTO EPISCOPO.

Gloria Confessorum: Albinus confessor, cuius nuper vitæ liber à Fortunato est conscriptus presbytero, obtinet & ipse, impertiente merito, suum ostendi miracula ad sepulcrum. Aderat igitur dies solennitatis, in quo paralyticus, membris omnibus debilis, euectus plaustro ante vitream absidæ, qua sancta concluduntur membra, sedebat: datusque sopori, vidit virum ad se venientem, & dicentem sibi: Quousque dormitas, & sanus fieri non desideras? qui ait: Vtinam merear sanus fieri. Dixitque ei vir: Cum signum ad cursum horæ Tertie audieris insonare, surge continuo, & ingredere basilicam, ad quam venisti. Futurum est enim, ut ipsa hora beatus Martinus cum Albino contribute ingreditur basilicam: & oratione facta, ad eius solennitatem Turonensem accedere debeat. Si enim eo momento presens fueris, sanus efficiaris. Nec moratus ille, commoto signo accedit ad tumulum sancti: cumque Davidici carminis laudationem Clerici canere cœpissent, odor suauitatis in basilicam sancti aduenit, & hic directis pedibus incolumis est erectus. quod non à paucis, sed à plerisque visum, regio testatur alumna. Sic & apud Cromensem vicum mulier à natiuitate cæca, inuocans nomen Sancti, ipsa die illuminata est.

Curfus horæ
Tertie.

Solennitas
S. Martini.

VITA S. *SVVIBERTI, VERDENSIS ECCLESIAE *SVVIT-
PRIMI EPISCOPI ET CONFESSORIS, SAXONVM BERTI,
Frisiorumque Apostoli: scripta à B. Marcellino presbytero.

PROLOGVS MARCELLINI AD D. GREGORIVM
Traiectensem Episcopum.

VENERABILI & dilecto in Christo domino & patri D. Gregorio, sanctæ Traiectensis Ecclesiæ episcopo, & Frisonicæ gentis prædicatori eximio, Marcellinus presbyter, gentilium prædicator inutilis: bonum, quod præstat omni bono. Multoties dudum exhortando piè monuisti me verbis & scriptis, nouissimè verò præcepisti mihi tua paterna autoritate, beatissime pater, quatenus conscriberem & in lucem protraherem sanctissima exordia natiuitatis, ac magnifica gesta siue virtutes & meritorum præconia sanctissimi Suuiberti pontificis, & egregij paganorum prædicatoris: nè tam magnifica & virtuosa opera tam gloriosi patris obliuiscantur, sed scriptis ea commendarem, ut ea agnoscat generatio altera, patribus succedens, & in perpetua permaneant memoria: eò quod æterna sapientia, dum viueret, excellentiam suæ singularis vitæ signis & prodigijs probauit, ac nunc secum regnare crebris miraculis quotidie in Vuerda ad decus suæ Ecclesiæ & salutem suorum fidelium manifestat: ut tuipse benè expertus es, ut mihi literatoriè insinuasti, dum à Colonia Agrippina Traiectum celeriter nauigans, ferè cum tuis apud Vuerdam naufragium passus fuisses, eò quod sine saluatione sancti Suuiberti festinanter præterire proposuisti, quia arduum negocium ecclesiæ Traiectensis valde te vrgebat. Moxque memor sancti Suuiberti, emissò voto Deo, ut ipsum visitares, periculum & naufragium protinus euasisti. Sed mirari non sufficio, gloriose antistes, quod mihi tantum onus imponis, cum tui nominis tuæque nobilitatis fama multis in locis magna dignaque memoratu haberur: Quippe qui literarum scientia viges, & præpollenti stylo, rhetoricoque ornatu dictitare, floresque sanctorum contexere & compilare consueuisti. Præterea in conuentu tuo Traiectensi tecum aliquot oratores & rhetores ac diuersis scientijs præditos, me utique literatioris, magnificos habetis & regitis magistrōs & doctōres: qui elegantiori sermone melius & ornatius componerent gesta ipsius, quam ego: qui inueteratus dierum, cuius sensus iam hebetati & debilitati, ac vires corporis attenuatæ & ferè consumptæ sunt, utpotè qui sexagintaquinque annis pro modulo meo indefinenter prædicationibus & conuersionibus paganorum insudauit: quinque ante pontificatum sanctorum Vuillebrordi & Suuiberti, & quadraginta tam sub sancto Vuillebrordo, quam sub sancto Suuiberto: & decem & sex sub egregio pontifice & martyre sancto Bonifacio, prædecesore tuo, & quatuor iam sub te, qui me

Obserua mi
raculum, &
caue San-
ctos con-
temnere.